

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

HOÀNG THỊ LIỄU

**NGHIÊN CỨU BỆNH ĐẦU ĐEN DO ĐƠN BÀO
HISTOMONAS MELEAGRIDIS GÂY RA Ở GÀ NUÔI
TẠI HUYỆN ĐỒNG HỖ, TỈNH THÁI NGUYÊN
VÀ BIỆN PHÁP PHÒNG TRỊ**

LUẬN VĂN THẠC SĨ THÚ Y

Thái Nguyên, năm 2018

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

HOÀNG THỊ LIỄU

**NGHIÊN CỨU BỆNH ĐẦU ĐEN DO ĐƠN BÀO
HISTOMONAS MELEAGRIDIS GÂY RA Ở GÀ
NUÔI TẠI HUYỆN ĐỒNG HỖ, TỈNH THÁI
NGUYÊN VÀ BIỆN PHÁP PHÒNG TRỊ**

**NGÀNH: THÚ Y
MÃ SỐ: 8.64.01.01**

LUẬN VĂN THẠC SĨ THÚ Y

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Nguyễn Thị Ngân

Thái Nguyên, năm 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực và chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào khác. Mọi thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

TÁC GIẢ**Hoàng Thị Liễu**

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc tới PGS.TS. Nguyễn Thị Ngân - người đã hướng dẫn, chỉ bảo tôi hết sức tận tình trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành Luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn sự giúp đỡ và tạo điều kiện to lớn về cơ sở vật chất, nhân lực, vật lực của Ban Giám đốc, Ban Đào tạo - Đại học Thái Nguyên; Đảng ủy, Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo, Ban chủ nhiệm Khoa Chăn nuôi thú y, Bộ môn Bệnh động vật, Bộ môn Dược & An toàn thực phẩm - Trường Đại học Nông Lâm - Đại học Thái Nguyên, tập thể cán bộ giảng dạy, Khoa Chăn nuôi Thú y - Trường Đại học Nông Lâm - Đại học Thái Nguyên.

Tôi xin trân trọng cảm ơn sự giúp đỡ và tạo điều kiện của các trạm thú y huyện Đông Hỷ, các thú y xã và trang trại, gia trại trên địa bàn thị trấn Trại Cau, xã Nam Hòa, xã Khe Mo, xã Minh Lập thuộc huyện Đông Hỷ, tỉnh Thái Nguyên.

Tôi vô cùng biết ơn các thành viên trong gia đình và bạn bè đã luôn ở bên tôi, giúp đỡ và động viên tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2018

Tác giả luận văn

Hoàng Thị Liễu

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Thực trạng phòng chống bệnh ký sinh trùng cho gà ở huyện Đông Hỷ, tỉnh Thái Nguyên.....	39
Bảng 3.2: Tỷ lệ nhiễm đơn bào <i>H. meleagridis</i> ở gà theo địa phương	41
Bảng 3.3. Tỷ lệ nhiễm <i>H. meleagridis</i> ở gà theo lứa tuổi	44
Bảng 3.4. Tỷ lệ nhiễm <i>H. meleagridis</i> ở gà theo mùa vụ	51
Bảng 3.5. Tỷ lệ nhiễm <i>H. meleagridis</i> ở gà theo phương thức chăn nuôi	56
Bảng 3.6. Tỷ lệ nhiễm <i>H. meleagridis</i> ở gà theo tình trạng vệ sinh thú y	59
Bảng 3.7. Tỷ lệ và cường độ nhiễm giun kim ở gà mổ khám.....	61
Bảng 3.8. Tỷ lệ nhiễm <i>H. meleagridis</i> trong số gà nhiễm giun kim.....	64
Bảng 3.9. Tỷ lệ nhiễm <i>H. meleagridis</i> trong số gà không nhiễm giun kim.....	65
Bảng 3.10. Tỷ lệ và các triệu chứng lâm sàng của gà mắc bệnh đầu đen.....	67
Bảng 3.11. Bệnh tích đại thể của gà bị bệnh đầu đen ở huyện Đông Hỷ, tỉnh Thái Nguyên	70
Bảng 3.12. Bệnh tích vi thể của gà mắc bệnh đầu đen	72
Bảng 3.13. Thử nghiệm của thuốc trị bệnh đầu đen cho gà trên diện hẹp.....	73
Bảng 3.14. Thử nghiệm của thuốc trị bệnh đầu đen cho gà trên diện rộng	75

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm <i>H. meleagridis</i> ở gà tại huyện Đông Hỷ tỉnh Thái Nguyên.....	43
Hình 3.2. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm <i>H. meleagridis</i> theo tuổi gà	46
Hình 3.3. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm <i>H. meleagridis</i> theo mùa vụ.....	55
Hình 3.4. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm <i>H. meleagridis</i> theo phương thức chăn nuôi gà.....	58
Hình 3.5. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm <i>H. meleagridis</i> theo tình trạng vệ sinh thú y	61
Hình 3.6. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm <i>H. meleagridis</i> trong số gà nhiễm giun kim và gà không nhiễm giun kim	Error! Bookmark not defined.

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

cs.	:	Cộng sự
<i>E. coli</i>	:	<i>Escherichia coli</i>
<i>E. tenella</i>	:	<i>Eimeria tenella</i>
Nxb	:	Nhà xuất bản
pp.	:	Plural page
spp.	:	species pluralis
tr.	:	Trang
TT	:	Thị trấn

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu.....	2
3. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn.....	2
3.1. Ý nghĩa khoa học	2
3.2. Ý nghĩa thực tiễn	3
Chương 1 TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	4
1.1.1. Đặc điểm của đơn bào <i>H. meleagridis</i> ký sinh ở gia cầm.....	4
1.1.2. Bệnh đầu đen ở gà (<i>Histomonosis</i>)	10
1.2. Tình hình nghiên cứu trong và ngoài nước	20
1.2.1. Tình hình nghiên cứu trong nước.....	20
1.2.2. Tình hình nghiên cứu trên thế giới.....	21
Chương 2 ĐỐI TƯỢNG, VẬT LIỆU, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	28
2.1. Đối tượng và vật liệu nghiên cứu.....	28
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	28
2.1.2. Vật liệu nghiên cứu	28
2.2. Địa điểm, thời gian nghiên cứu	29
2.2.1. Địa điểm nghiên cứu	29
2.2.2. Thời gian nghiên cứu	29
2.3. Nội dung nghiên cứu.....	29
2.3.1. Nghiên cứu đặc điểm dịch tễ bệnh đầu đen ở gà tại huyện Đông Hỷ, tỉnh Thái Nguyên.....	29
2.3.2. Nghiên cứu bệnh đầu đen do <i>H. meleagridis</i> gây ra ở gà.....	29
2.3.3. Nghiên cứu phác đồ điều trị bệnh đầu đen cho gà.....	30
2.4. Phương pháp nghiên cứu.....	30
2.4.1. Phương pháp nghiên cứu đặc điểm dịch tễ bệnh đầu đen do <i>H. meleagridis</i> gây ra ở gà nuôi tại huyện Đông Hỷ, tỉnh Thái Nguyên	30

2.4.2. Phương pháp nghiên cứu bệnh đầu đen do đơn bào <i>H. meleagridis</i> gây ra ở gà	34
2.4.3. Phương pháp nghiên cứu biện pháp phòng trị bệnh đầu đen cho gà	34
2.5. Phương pháp xử lý số liệu.....	38
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	39
3.1. Đặc điểm dịch tễ bệnh do đơn bào <i>H. meleagridis</i> gây ra ở gà tại huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên.....	39
3.1.1. Kết quả điều tra thực trạng phòng chống bệnh ký sinh trùng nói chung cho gà ở huyện Đồng Hỷ tỉnh Thái Nguyên	39
3.1.2. Tình hình nhiễm <i>H. meleagridis</i> ở gà tại huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên	40
3.1.3. Nghiên cứu sự liên quan giữa bệnh đầu đen và bệnh giun kim ở gà	61
3.2. Nghiên cứu bệnh đầu đen do <i>H. meleagridis</i> gây ra ở gà tại huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên.....	66
3.2.1. Triệu chứng lâm sàng của gà bị bệnh đầu đen tại huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên.....	66
3.2.2. Bệnh tích của gà bị bệnh đầu đen ở các địa phương.....	69
3.3. Nghiên cứu biện pháp phòng chống bệnh đầu đen cho gà.....	72
3.3.1. Thử nghiệm hiệu lực của một số thuốc điều trị bệnh đầu đen	72
3.3.2. Đề xuất biện pháp phòng chống bệnh đầu đen cho gà.....	75
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ.....	75
1. Kết luận	77
2. Đề nghị.....	78
TÀI LIỆU THAM KHẢO	79
I. Tài liệu tiếng Việt	79
II. Tài liệu tiếng Anh.....	80

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Ngành chăn nuôi nước ta đã và đang chiếm một vị trí quan trọng trong sản xuất Nông nghiệp nói riêng và trong cơ cấu nền kinh tế nói chung. Chăn nuôi với nhiều phương thức phong phú, đa dạng đã góp phần giải quyết việc làm, nâng cao thu nhập cho người dân, tạo ra các sản phẩm có giá trị cao, phù hợp với thị hiếu người tiêu dùng.

Theo số liệu của Theo Bộ NN&PTNT, tình hình chăn nuôi năm 2017 gặp nhiều biến động, đặc biệt là giá thịt lợn giảm sâu từ đầu năm khiến người chăn nuôi chịu thua lỗ. Tuy nhiên, chăn nuôi gia cầm và bò vẫn đang phát triển khá tốt và ổn định. Theo kết quả điều tra chăn nuôi kỳ 01/10/2017, đàn lợn cả nước có 27,4 triệu con, giảm 5,7%, sản lượng thịt lợn hơi xuất chuồng đạt 3,7 triệu tấn, tăng 1,9%. Đàn gia cầm cả nước ước có 385,5 triệu con, tăng khoảng 6,6%, sản lượng thịt gia cầm hơi xuất chuồng đạt 1,03 triệu tấn, tăng 7,3%, sản lượng trứng gia cầm đạt 10,6 triệu quả, tăng 12,6%.

Về chăn nuôi gia cầm, Đàn gia cầm cả nước tiếp tục phát triển, thị trường tiêu thụ tốt, giá bán thịt gia cầm ở mức có lãi cho người chăn nuôi. Các mô hình gia trại, trang trại đa dạng về đối tượng và chất lượng đàn ngày càng tăng. Người chăn nuôi tập trung sản xuất để đáp ứng thị trường tiêu thụ cuối năm và dịp tết sắp tới. Theo kết quả điều tra chăn nuôi kỳ 01/10/2017, đàn gia cầm cả nước ước có 385,5 triệu con, tăng khoảng 6,6%, sản lượng thịt gia cầm hơi xuất chuồng đạt 1,03 triệu tấn, tăng 7,3%, sản lượng trứng gia cầm đạt 10,6 triệu quả, tăng 12,6%. Một số tỉnh có sản lượng trứng gia cầm lớn tăng cao là: Thái Nguyên tăng 33,04%, Bắc Giang tăng 15,02%; Phú Thọ tăng 41,58%; Thanh Hóa tăng 14,86%; Hà Tĩnh tăng 19,48%; Bình Định tăng 27,81%; Lâm Đồng tăng 18,23%; Long An tăng 26,97%; Tiền Giang tăng 20,47% và Sóc Trăng tăng 38,99%.

Việt Nam là nước nằm trong vùng khí hậu nhiệt đới nóng ẩm có khu hệ ký sinh trùng phong phú với nhiều giống loài ký sinh gây bệnh cho gia súc, gia cầm. Thái Nguyên là một tỉnh miền núi, có nhiều địa phương trong đó có huyện Đồng Hỷ đang phát triển mạnh nghề chăn nuôi gà. Tuy nhiên, do tập quán chăn nuôi gà nhỏ